

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ
ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ ΒΥΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΥΜΗΤΤΟΥ

Φορμίωνος 83, 161 21 Καισαριανή. Τηλ. 210.72.24.123 FAX 210-72.23.584
(Internet) <http://www.imkby.gr> (e-mail) info@imkby.gr

Ἀριθμ. Πρωτ. Φ.1/3/409

Ἐν Καισαριανῇ τῇ 4ῃ Ἀπριλίου 2013

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 128η

Πρὸς
τοὺς Πανοσι(ολογι)ωτάτους καὶ Αἰδεσιμ(ολογι)ωτάτους Πρεσβυτέρους
τὸν Ἱεροκῆρυκα καὶ τοὺς Ἐφημερίους,
τοὺς Εὐλαβεστάτους Διακόνους
τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεώς μας

Ἀγαπητοὶ Πατέρες καὶ Ἀδελφοί
Χαίρετε ἐν Κυρίῳ!



γγίζει ἡ ἑορτὴ τοῦ Πάσχα ποὺ στεφανώνει καὶ ὀλοκληρώνει τὸν πνευματικὸ ἀγώνα τῆς Ἀγίας καὶ Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς. Ὅπως κατὰ τὰ παρελθόντα ἔτη πράτταμε, ἔτσι καὶ κατὰ τὸ διανυόμενο ἔτος σᾶς ἀπευθύνουμε τὴν παροῦσα ποιμαντορικὴ Ἐγκυκλίό μας γιὰ νὰ προετοιμασθοῦμε, ὥστε νὰ ἐορτάσουμε τὸ Πάσχα.

Στὸ πρῶτο μέρος τῆς Ἐγκυκλίου μας θὰ παραθέσουμε ἓνα συνοπτικὸ θεολογικὸ σχολιασμὸ ποὺ διέπει ὅλα τὰ κείμενα· ἀγιογραφικά, ὑμνολογικά, ἐγκωμιαστικά τῶν σωτηριωδῶν γεγονότων ποὺ ἐορτάζουμε κατὰ τὴν Ἀγία καὶ Μεγάλῃ Ἑβδομάδᾳ καὶ ἀποτελοῦν τὸν πυρῆνα τῆς διδασκαλίας τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς ζωῆς τῶν πιστῶν, ποὺ πρέπει συνεχῶς νὰ ὑπενθυμίζουμε στοὺς πιστοὺς.

Στὸ δεύτερο μέρος τῆς ἐπαναλαμβάνουμε μερικὲς πρακτικὲς ὁδηγίες ποὺ εἴχαμε δώσει μὲ τὶς προηγούμενες Ἐγκυκλίους μας ἀπαραίτητες γιὰ τὴν διακονία μας κατὰ τὴν Ἀγία καὶ Μεγάλῃ Ἑβδομάδᾳ, ποὺ διευκολύνουν τοὺς πιστοὺς νὰ συμμετάσχουν στὶς ἱερὲς Ἀκολουθίες τῶν ἡμερῶν.

ΜΕΡΟΣ Α΄

Είναι πάντοτε επίκαιρο και αναγκαίο, πολύ περισσότερο αυτή την περίοδο της εκκλησιαστικής ζωής μας, να θυμώμαστε όσα ο λόγος του Θεού διδάσκει για την λύτρωσή μας.

1. ΣΩΤΗΡΙΑ - ΛΥΤΡΩΣΗ - ΔΙΚΑΙΩΣΗ

Στην Ἀγία Γραφή χρησιμοποιούνται τρία ρήματα, με τρεις έννοιες που αναφέρονται στο θέμα μας και εύρισκονται σε μία προοδευτική σχέση και αλληλοεξάρτηση μεταξύ τους.

ΠΡΩΤΟ είναι το ρήμα σώζω από το οποίο παράγεται ή έννοια της σωτηρίας. Σώζω σημαίνει ότι καθιστώ ή διατηρώ κάποιον σῶον, ἀκέραιον, προφυλάσσουντάς τον από κάποιον κίνδυνο και βέβαιη απειλή.

Ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός θεράπευσε την ὑπαρξή μας, την ψυχή και τὸ σῶμα μας, ἀπὸ τὶς συνέπειες τῆς ἁμαρτίας και τῆς παραβάσεως τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, καθιστώντας σῶα την ὑπαρξή μας πὸ εἶχε τραυματισθεῖ ἀπὸ τὴν ἁμαρτία και τὴν ἀπειλοῦσε ὁ θάνατος.

Οἱ συνέπειες τῆς παραβάσεως τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ ἐπιφέρουν τελικῶς τὸν θάνατο κατὰ τὴν προειδοποίησή Του « ἢ δ' ἂν ἡμέρα φάγητε ἀπ' αὐτοῦ θανάτῳ ἀποθανεῖσθε»¹ και τὴν διαπίστωση τοῦ ἀποστόλου Παύλου «τὰ γὰρ ὀφώνια τῆς ἁμαρτίας θάνατος»².

Μὲ τὴν θυσία τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀπηλλάγησαν οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ τὶς ὀλέθριες συνέπειες τῆς παρακοῆς τους στὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ και δόθηκε ἄφεση τῶν ἁμαρτιῶν μὲ τὴν ἀπαραίτητη προϋπόθεση νὰ μετανοήσουν γι' αὐτές.

Σύμφωνα μὲ τὰ προηγούμενα ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός ὀνομάζεται Σωτήρας.

ΔΕΥΤΕΡΟ εἶναι τὸ ρήμα λυτρώνω ἀπὸ τὸ ὁποῖο παράγεται ἡ έννοια τῆς λυτρώσεως.

Τὸ λυτρώνω ἐμπεριέχει τὴν έννοια τοῦ σώζω, ἀλλὰ μὲ τὴν καταβολή τῶν λύτρων τῆς ἐξαγορᾶς.

Διδάσκει ὁ ἀπόστολος Παῦλος ὅτι «Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν»³.

«Ὅταν ὅμως ἔφτασε ἡ ὥρα πὸ εἶχε καθορίσει ὁ Θεός, ἀπέστειλε τὸν Υἱό του. Γεννήθηκε ἀπὸ μία γυναίκα και ὑποτάχθηκε στὸ νόμο, γιὰ νὰ ἐξαγορά-

1. Γενέσεως β' 17.

2. Πρὸς Ρωμαίους στ' 23.

3. Πρὸς Γαλάτας γ' 15.

σει τοὺς ὑπόδουλους στὸ νόμο, γιὰ νὰ γίνουμε παιδιά τοῦ Θεοῦ»⁴.

«Σᾶς ἀγόρασε ὁ Θεὸς καὶ πλήρωσε τὸ τίμημα. Τὸν Θεὸ λοιπὸν νὰ δοξάζετε μὲ τὸ σῶμα σας καὶ μὲ τὸ πνεῦμα σας, ποὺ ἀνήκουν σ' Αὐτόν»⁵.

«Ἔχει καταβληθεῖ τὸ ἀντίτιμο γιὰ τὴν ἀπελευθέρωσή σας. Γι' αὐτὸ μὴν ὑποδουλώνεστε σὲ ἀνθρώπους»⁶.

Ὁ κορυφαῖος τῶν Ἀπόστολων ἀπόστολος Πέτρος ἐπισημαίνει ὅτι:

«Υπῆρχαν ὅμως καὶ ψευδοπροφῆτες ἀνάμεσα στοὺς Ἰσραηλίτες, ὅπως ἀνάμεσά σας θὰ ὑπάρξουν ψευδοδιδάσκαλοι. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ θὰ διασπείρουν στὴν κοινότητά σας αἰρετικές διδασκαλίες ποὺ ὀδηγοῦν στὴν ἀπώλεια, καὶ θ' ἀπαρνοῦνται τὸν Κύριο, ποὺ τοὺς ἐλευθέρωσε ἀπὸ τὴν ἁμαρτία· ἔτσι θὰ φέρουν πάνω τους γρήγορα τὴν καταστροφή»⁷.

Ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης γράφει στὴν Ἀποκάλυψη ὅτι εἶδε καὶ ἤκουσε τοὺς λελυτρωμένους νὰ ὑμνοῦν στὸν οὐρανὸ τὸ Ἑσφαγμένο Ἀρνίο, δηλαδὴ τὸν Ἑσταυρωμένο Κύριο γιὰ αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγο:

«Κι ἔψελναν ἓναν καινούργιο ὕμνο: «Εἶσαι ἄξιος νὰ πάρεις τὸ βιβλίο καὶ ν' ἀνοίξεις τὶς σφραγίδες του. Γιατί θυσιάστηκες καὶ μὲ τὸ αἷμα σου μᾶς ἐξαγόρασες γιὰ τὸν Θεό, ἀπὸ κάθε φυλὴ, γλῶσσα, λαὸ καὶ ἔθνος»⁸.

Κατὰ τὴν ἔννοια τῆς λυτρώσεως ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστὸς ὀνομάζεται Λυτρωτής.

ΤΡΙΤΟ εἶναι τὸ ρῆμα δικαίωνω, δηλαδὴ ἀποκαθιστῶ, ποὺ περιέχει τὶς ἔννοιες τῶν προηγουμένων ρημάτων σώζω καὶ λυτρώνω ἐνῶ προστίθεται καὶ ἡ ἔννοια τῆς τιμῆς.

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος κηρύττει ὅτι μέσω τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ προσφέρεται στοὺς ἀνθρώπους ἄφεση ἁμαρτιῶν ποὺ δὲν παρεχόταν στὸν καιρὸ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης.

«Μάθετε, λοιπὸν, ἀδελφια, ὅτι μέσω αὐτοῦ σᾶς προσφέρεται συγχώρηση τῶν ἁμαρτιῶν, καὶ λυτρώνεται καθένas ποὺ τὸν ἐμπιστεύεται ἀπ' ὅλα ἐκεῖνα ἀπ' ὅσα δὲν μπορέσατε νὰ λυτρωθεῖτε μὲ τὸν νόμο τοῦ Μωυσῆ»⁹.

4. «Ὅτε δὲ ἦλθε τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικός, γενόμενον ὑπὸ νόμον, ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον ἐξαγοράσῃ, ἵνα τὴν υἰοθεσίαν ἀπολάβωμεν» (πρὸς Γαλάτας δ' 4-5).

5. «Ἦγοράσθητε γὰρ τιμῆς· δοξάσατε δὴ τὸν Θεὸν ἐν τῷ σώματι ὑμῶν καὶ ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν, ὅτιν' ἐστὶ τοῦ Θεοῦ» (πρὸς Κορινθίους Α' στ' 20).

6. «Τιμῆς ἡγοράσθητε· μὴ γίνεσθε δοῦλοι ἀνθρώπων» (πρὸς Κορινθίους Α' ζ' 23).

7. «Ἐγένοντο δὲ καὶ ψευδοπροφῆται ἐν τῷ λαῷ, ὡς καὶ ἐν ὑμῖν ἔσονται ψευδοδιδάσκαλοι, οἵτινες παρεισάξουσιν αἰρέσεις ἀπωλείας, καὶ τὸν ἀγοράσαντα αὐτοὺς δεσπότην ἀρνούμενοι ἐπάγοντες ἐαυτοῖς ταχινὴν ἀπώλειαν» (Β' Πέτρου β' 1).

8. «Καὶ ᾄδουσιν ὥδὴν καινὴν λέγοντες· ἄξιος εἶ λαβεῖν τὸ βιβλίον καὶ ἀνοίξαι τὰς σφραγίδας αὐτοῦ, ὅτι ἐσφάγης καὶ ἡγόρασας τῷ Θεῷ ἡμᾶς ἐν τῷ αἵματί σου ἐκ πάσης φυλῆς καὶ γλώσσης καὶ λαοῦ καὶ ἔθνους» (Ἀποκαλύψεως ε' 9).

9. «Γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν, ἄνδρες ἀδελφοί, ὅτι διὰ τούτου ὑμῖν ἄφεσις ἁμαρτιῶν κα-

Στὸν ἐξιλασμὸ τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων ἀναφέρεται ὁ ἀπόστολος Παῦλος γράφοντας τὰ ἑξῆς:

«Τώρα ὁμῶς ἐγίνε αὐτὸ ποὺ εἶχαν προαναγγεῖλει ὁ νόμος κι οἱ προφῆτες: ἀποκαλύφθηκε στὸν κόσμο ἡ σωτήρια ἐπέμβαση τοῦ Θεοῦ, χωρὶς τὴν μεσολάβηση τοῦ νόμου. Ἡ σωτήρια αὐτὴ ἐπέμβαση τοῦ Θεοῦ ἀπευθύνεται, διὰ μέσου τῆς πίστεως στὸν Ἰησοῦ Χριστό, σὲ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους καὶ ὁ Θεὸς σώζει ὅλους ὅσους πιστεύουν, χωρὶς νὰ κάνει διάκριση Ἰουδαίων καὶ ἐθνικῶν. Γιατὶ ὅλοι ἡμάρτησαν καὶ βρίσκονται μακριὰ ἀπὸ τὴν δόξα τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεὸς ὁμῶς τοὺς δικαιώνει χωρὶς ἀντάλλαγμα, μὲ τὴν χάρη του. Γι' αὐτὸ ἔστειλε τὸν Ἰησοῦ Χριστό νὰ μᾶς ἐλευθερώσει ἀπὸ τὴν ἁμαρτία. Ὁ Θεὸς τὸν ὅρισε νὰ γίνε, μὲ τὸν σταυρικό του θάνατο, ὁ ἐξιλασμὸς τῶν ἁμαρτιῶν διὰ τῆς πίστεως, δείχνοντας τὴν ἀγάπη του καὶ συγχωρώντας τὶς ἁμαρτίες ποὺ ἐγίναν στὸ παρελθὸν ἐξαιτίας τῆς ἀνεκτικότητάς του. Ἔτσι ὁ Θεὸς φανερώνει τὴν ἀγάπη Του τὸν ἔσχατο αὐτὸ καιρὸ, καὶ δείχνει καθαρά ὅτι εἶναι καὶ δίκαιος καὶ δικαιώνει ὅσους πιστεύουν στὸν Ἰησοῦ»¹⁰.

«Καὶ τέτοιοι ἦσασταν κάποτε μερικοί· ἀλλὰ μὲ τὴν δύναμη τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ καὶ μὲ τὴν ἐνέργεια τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ καθαριστήκατε ἀπὸ τὴν ἁμαρτία, γίνατε λαὸς τοῦ Θεοῦ καὶ σωθήκατε ἀπὸ τὴν ἐπερχόμενη ὀργὴ τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεὸς δοξάζεται μὲ τὸ πνεῦμα καὶ μὲ τὸ σῶμα μας»¹¹.

Ἔτσι ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστὸς καλεῖται καὶ Δικαιοσύνη.

«Χάρη σ' αὐτόν ὁμῶς ἐσεῖς βρίσκεστε μέσα στὴν πίστη τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐκείνου ποὺ ἐγίνε ἀπὸ τὸν Θεὸ σοφία δική μας καὶ δικαίωση καὶ ἁγιασμὸς καὶ ἀπολύτρωση»¹².

*

2. Η ΔΥΝΑΜΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΝΟΙΑΣ

Ὁ κάθε ἄνθρωπος οἰκειοποιεῖται τὴν σωτηρία, τὴν λύτρωση, τὴν δικαίωση μὲ τὴν μετάνοιά του, τὴν πίστη του στὸν Ἰησοῦ Χριστὸ καὶ τὴν θυσία Του,

ταγγέλλεται, καὶ ἀπὸ πάντων ὧν οὐκ ἠδυνήθητε ἐν τῷ νόμῳ Μωϋσέως δικαιωθῆναι, ἐν τούτῳ πᾶς ὁ πιστεύων δικαιούται» (Πράξεων ιγ' 38-39).

10. «Νυνὶ δὲ χωρὶς νόμου δικαιοσύνη Θεοῦ πεφανέρωται, μαρτυρουμένη ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν, δικαιοσύνη δὲ Θεοῦ διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς πάντας καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς πιστεύοντας· οὐ γάρ ἐστι διαστολή· Πάντες γὰρ ἥμαρτον καὶ ὑστεροῦνται τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, δικαιούμενοι δωρεὰν τῇ αὐτοῦ χάριτι διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὃν προέθετο ὁ Θεὸς ἱλαστήριον διὰ τῆς πίστεως ἐν τῷ αὐτοῦ αἵματι, εἰς ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ διὰ τὴν πάρεσιν τῶν προγεγονότων ἁμαρτημάτων ἐν τῇ ἀνοχῇ τοῦ Θεοῦ, πρὸς ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ ἐν τῷ νῦν καιρῷ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν δίκαιον καὶ δικαιούντα τὸν ἐκ πίστεως Ἰησοῦ» (πρὸς Ρωμαίους γ' 21-26).

11. «Καὶ ταῦτά τινες ἦτε· ἀλλὰ ἀπελούσασθε, ἀλλὰ ἡγιάσθητε, ἀλλὰ ἐδικαιώθητε ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ καὶ ἐν τῷ Πνεύματι τοῦ Θεοῦ ἡμῶν» (πρὸς Κορινθίους Α' στ' 11).

12. Ἐξ αὐτοῦ δὲ ὑμεῖς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὃς ἐγενήθη ἡμῖν σοφία ἀπὸ Θεοῦ, δικαιοσύνη τε καὶ ἁγιασμὸς καὶ ἀπολύτρωσις» (πρὸς Κορινθίους Α' α' 30).

συμμετέχοντας στὰ ἅγια Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ μὲ τὸν ἀγώνα του νὰ μὴν ὑποδουλωθεῖ στὴν ἁμαρτία.

α'. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος μὲ τὴν θεολογία του τόνισε καὶ ἐξήγησε ὅτι οἱ συνέπειες τῆς παραβάσεως τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ καθιστοῦσαν τοὺς ἀνθρώπους ἔνοχους στὴν δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ, ποὺ ἔπρεπε νὰ τιμωρηθοῦν δίκαια κατὰ τὸ «πᾶσα παράβασις καὶ παρακοὴ ἔλαβε ἔνδικον μισθαποδοσίαν»¹³. Οἱ ἔνοχοι καθίσταντο καταραμένοι, διότι δέν εἶχαν τὴν δύναμη νὰ τηρήσουν τὶς ἐντολές τοῦ Θεοῦ¹⁴.

Ἦρθε ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ ἀποτίναξε ἀπὸ τὸ ἀνθρώπινο γένος τὴν ἐνοχὴ καὶ κατ' ἀκολουθίαν τὴν τιμωρία.

Ἔτσι ἔθεσε σὲ ἰσχὺ ἓνα νέο νόμο, αὐτὸν τὸν νόμο τῆς σωτηρίας διὰ τῆς πίστεως στὸν Ἰησοῦ Χριστό¹⁵ καὶ τῆς μετανοίας. Ὅποιος μετανοήσῃ ἀπαλλάσσεται ἀπὸ τὴν τιμωρία γιὰ τὶς ἁμαρτίες ποὺ ἔχει διαπράξει.

«Μετανοήστε, λοιπὸν καὶ ἐπιστρέψτε στὸν Θεό, γιὰ νὰ ἐξαλειφθοῦν οἱ ἁμαρτίες σας»¹⁶.

«Ὁ Θεὸς παρέβλεψε τὰ χρόνια τῆς ἄγνοιας, τώρα ὅμως ἀπαιτεῖ ἀπ' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους σὲ κάθε τόπο νὰ μετανοήσουν»¹⁷.

«Ἀλλὰ ἄρχισα νὰ κηρύττω, πρῶτα σ' αὐτοὺς ποὺ ἦσαν στὴν Δαμασκὸ καὶ στὰ Ἱεροσόλυμα κι ὕστερα σ' ὅλη τὴν χώρα τῆς Ἰουδαίας καὶ στοὺς ἐθνικοὺς, νὰ μετανοήσουν καὶ νὰ ἐπιστρέψουν στὸν Θεὸ καὶ νὰ δείχνουν τὴν μετάνοιά τους μὲ τὰ ἀνάλογα ἔργα τους»¹⁸.

β'. Ἡ λύτρωσή μας ὀφείλεται στὸ Αἷμα τοῦ θυσιασμένου στὸ ἀτιμωτικὸ ξύλο τοῦ Σταυροῦ ἀναμάρτητου Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅπως ἀναφέρει ὁ κορυφαῖος τῶν ἀποστόλων Πέτρος:

«Ξέρετε καλὰ τί πληρώθηκε ὡς ἀντάλλαγμα γιὰ νὰ ἀπελευθερωθεῖτε ἀπὸ τὸ μάταιο τρόπο ζωῆς, ποὺ κληρονομήσατε ἀπὸ τοὺς προπάτορές σας. Δέν ἦταν κάτι ποὺ φθείρεται, ὅπως τὸ ἀσήμι ἢ τὸ χρυσάφι, ἀλλὰ τὸ ἀνεκτίμητο αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ποὺ θυσιάστηκε σὰν ἄμωμος κι ἄσπιλος ἀμνός¹⁹.

13. Πρὸς Ἑβραίους β' 2.

14. Πρὸς Γαλάτας γ' 10.

15. Πρὸς Ρωμαίους γ' 27-31.

16. «Μετανοήσατε οὖν καὶ ἐπιστρέψατε εἰς τὸ ἐξαλειφθῆναι ὑμῶν τὰς ἁμαρτίας» (Πράξεων γ' 19).

17. «Τοὺς μὲν οὖν χρόνους τῆς ἀγνοίας ὑπεριδὼν ὁ Θεὸς τανῦν παραγγέλλει τοῖς ἀνθρώποις πᾶσι πανταχοῦ μετανοεῖν» (Πράξεων ιζ' 30).

18. «Ἀλλὰ τοῖς ἐν Δαμασκῷ πρῶτον καὶ Ἱεροσολύμοις, εἰς πᾶσάν τε τὴν χώραν τῆς Ἰουδαίας καὶ τοῖς ἔθνεσιν ἀπαγγέλλω μετανοεῖν καὶ ἐπιστρέφειν ἐπὶ τὸν Θεόν, ἅξια τῆς μετανοίας ἔργα πράσσοντας» (Πράξεων κστ' 20).

19. «Εἰδότες ὅτι οὐ φθαρτοῖς, ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ, ἐλυτρώθητε ἐκ τῆς ματαίας ὑμῶν ἀναστροφῆς πατροπαραδότου, ἀλλὰ τιμίῳ αἵματι ὡς ἀμνοῦ ἀμώμου καὶ ἀσπίλου Χριστοῦ» (Α' Πέτρου α' 18-19).

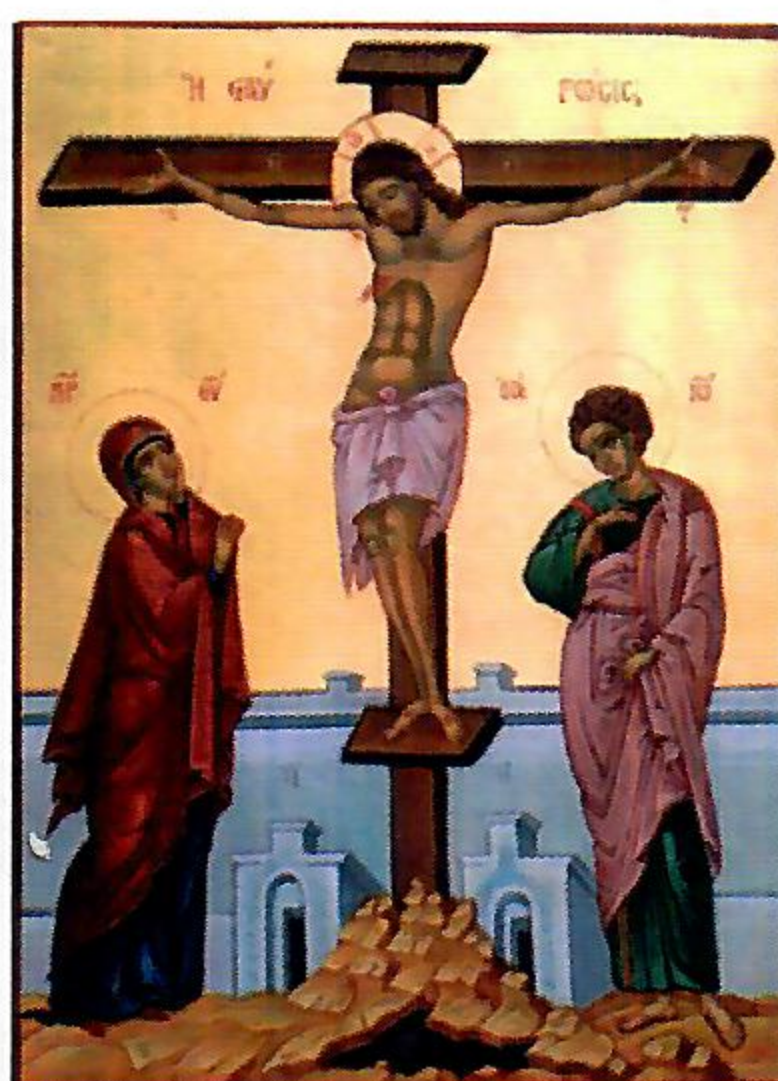
γ'. Τὸν σκοπὸ τῆς λυτρώσεώς μας ἀναφέρει ὁ ἀπόστολος Παῦλος:

«Ὁ Ὅποιος ἔδωσε τὸν ἑαυτό Του σὲ θάνατο γιὰ χάρη μας, γιὰ νὰ μᾶς ἐξαγοράσει ἀπὸ κάθε παράβαση τοῦ νόμου, νὰ μᾶς καθαρῶσει καὶ νὰ μᾶς κάνει ἔτσι δικό του ἐκλεκτὸ λαό, λαὸ γεμάτο ζῆλο γιὰ καλὰ ἔργα»²⁰.

Ὅπως ὅταν ὁ Μωυσῆς ζήτησε ἀπὸ τὸν Φαραὼ τῆς Αἰγύπτου νὰ ἐπιτρέψει στοὺς Ἰσραηλίτες νὰ ἐγκαταλείψουν τὴν Αἴγυπτο γιὰ νὰ πᾶνε στὴν ἔρημο νὰ λατρεύσουν τὸν Θεό τους²¹, ἔτσι καὶ ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστὸς μᾶς ἐλευθέρωσε ἀπὸ τὴν πνευματικὴ δουλεία τῆς ἁμαρτίας καὶ τὶς συνέπειές της γιὰ νὰ λατρεύουμε «εὐαρέστως τῷ Θεῷ μετὰ αἰδοῦς καὶ εὐλαβείας»²².

Καθὼς ἡ Ἐκκλησία μας ἐορτάζει τὴν Ἀγία καὶ Μεγάλη Ἑβδομάδα τὴν σωτηρία μας, τὴν λύτρωσή μας, τὴν δικαίωσή μας ὀφείλουμε νὰ καλέσουμε τοὺς πιστοὺς νὰ ἐξαγνισθοῦν ἀπὸ τὶς ἁμαρτίες τοὺς συμμετέχοντες στὰ ἅγια Μυστήρια γιὰ νὰ λάβουν ἄφεση ἁμαρτιῶν καὶ ὡς νέες ὑπάρξεις καθαρὲς ἀπὸ τὸν μολυσμὸ καὶ τὸν ρύπο τῆς ἁμαρτίας νὰ ἐορτάσουν τὴν ἀνάσταση τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ εὐλογώντας τὸν Φιλάνθρωπο Κύριο μὲ καθαρὴ καρδιὰ κατὰ τὴν ἀποστολικὴ προτροπή:

«Ἄρα λοιπὸν ἅς ἐορτάζουμε ὅχι μὲ τὸ παλιό προζύμι (τῶν ἰουδαϊκῶν καὶ εἰδωλατρικῶν φρονημάτων καὶ συνηθειῶν), οὔτε μὲ προζύμι κακίας καὶ πονηρίας, ἀλλὰ μὲ ἄζυμα ζωῆς καθαρῆς, συμμορφωμένης μὲ τὴν χριστιανικὴ ἀλήθεια καὶ εὐθύτητα»²³.



20. «Ὁς ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα λυτρώσῃται ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀνομίας καὶ καθαρῶσιν ἑαυτῷ λαὸν περιούσιον, ζηλωτὴν καλῶν ἔργων» (πρὸς Τίτον β' 14).

21. Ἐξόδου γ' 19, 21-13' θ' 24.

22. Πρὸς Ἑβραίους ιβ' 28.

23. «Ὡστε ἐορτάζωμεν μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾷ, μηδὲ ἐν ζύμῃ κακίας καὶ πονηρίας, ἀλλ' ἐν ἄζυμοις εἰλικρινείας καὶ ἀληθείας» (πρὸς Κορινθίους Α' ε' 8).

ΜΕΡΟΣ Β΄

Στὴν λειτουργικὴ φυλλάδα ποὺ ἐκδίδει ἡ «Ἀποστολικὴ Διακονία», μὲ εἰσαγωγὴ καὶ σχόλια τοῦ Πρωτοπρεσβυτέρου κ. Κωνσταντίνου Παπαγιάννη, καταγράφονται τυπικὲς διαταξεῖς καὶ θεολογικὰ σχόλια γι' αὐτὲς τὶς ἡμέρες, ποὺ πρέπει νὰ μελετήσετε ἐπισταμένως.

Στὴν συνέχεια θὰ ἐπαναλάβουμε τὶς ὁδηγίες ποὺ ἔχουμε δώσει γιὰ τὴν διακονία μας αὐτὲς τὶς σεβάσμιες καὶ ἱερὲς ἡμέρες, ποὺ εἶναι μοναδικὲς γιὰ τὴν ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ προσελκύουν τοὺς πιστοὺς στὶς αὐλὲς τοῦ Κυρίου.

Α΄. ΓΕΝΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ

1. Ὁ ἐσωτερικὸς διάκοσμος τῶν ἱερῶν Ναῶν πρέπει νὰ εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὸ ὅλο κλίμα τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδας, δηλαδὴ κατανυκτικὸς καὶ πένθιμος.
2. Τὰ καλύμματα τῆς ἁγίας Τραπέζης νὰ εἶναι ἀπὸ τὸ βράδυ τῆς Κυριακῆς τῶν Βαΐων μέχρι τὸ πέρας τῶν Μεγάλων Ὁρῶν τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς πένθιμα.
3. Ὁ φωτισμὸς τῶν ἱερῶν Ναῶν κατὰ τὴν διάρκεια τῶν ἐσπερινῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν, πρέπει νὰ εἶναι ὀλιγοστός. Δέν ταιριάζουν ἄπλετες φωτοχυσίες μὲ τὸν κατανυκτικὸ χαρακτήρα τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδας. Τὸ ὀλιγοστὸ καὶ μελιχρὸ φῶς, μαζὶ μὲ τὴν τρεμάμενη φλόγα τῶν κανδηλιῶν καὶ τῶν κεριῶν συντελοῦν στὴν αὐτοσυγκέντρωση τῶν πιστῶν.
4. Τὰ ἐκκλησιαστικὰ μέλη τῶν ἡμερῶν αὐτῶν πρέπει νὰ ἀποδίδονται ἀπὸ τοὺς κ. κ. Ἱεροψάλτες μὲ προσοχή, σύμφωνα μὲ τὰ μουσικὰ βιβλία καὶ χωρὶς ἔντονους λαρυγγισμοὺς καὶ ἐπιδείξεις. Πρόκειται γιὰ μέλη καθιερωμένα, ποὺ πρέπει νὰ ψάλλονται κατὰ τὸ ἦθος καὶ ὕφος τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς δεητικὰ καὶ κατανυκτικὰ. Συστήσατε στοὺς Ἱεροψάλτες, νὰ μελετήσουν τὰ μέλη αὐτά, ὥστε νὰ ἀποφεύγουν ἀπαράδεκτους αὐτοσχεδιασμούς. Τὰ μέλη ψάλλονται οὔτε πολὺ ἀργά, οὔτε πολὺ γρήγορα. Ἡ μεσότης εἶναι ἡ εὐπρόσδεκτος ἐνδεδειγμένη πρακτικὴ. Μερικὰ μέλη π.χ. τό «Ἰδοὺ ὁ Νυμφίος ἔρχεται...», τό «Τὸν Νυμφῶνά Σου βλέπω...» κλπ. εἶναι πολὺ γνωστὰ στὸ ἐκκλησίασμα, καὶ τὰ συμφάλλει μὲ τοὺς χοροὺς τῶν Ἱεροψαλτῶν. Συστήσατε στοὺς Ἱεροψάλτες νὰ διευκολύνουν τὸν λαὸ στὴν συμφαλμωδία καὶ νὰ ἀποφεύγουν μουσικὲς γραμμὲς ἄγνωστες στοὺς πιστοὺς ποὺ συμφάλλουν. Ἡ συμφαλμωδία

δημιουργεῖ κατάνυξη καὶ ἐμπειρία συμμετοχῆς στὴν προσευχὴ καὶ στὴν λατρεία. Βοηθήσατε τὸν λαό μας νὰ συμμετέχει σ' αὐτὴ καὶ μὴν τὸν ἀγνοεῖτε.

5. Δέν νομίζω, ὅτι χρειάζεται νὰ τονίσω, πὼς δέν δικαιολογεῖται καμμία βιασύνη στὶς ἱερές Ἀκολουθίες τὴν Μεγάλῃ Ἑβδομάδᾳ. Κανένα τροπάριο δέν πρέπει νὰ παραλειφθεῖ χάριν δῆθεν συντομίας. Μερικὰ ἀπὸ αὐτὰ ψάλλονται δῖς. Αὐτὸ νὰ τηρηθεῖ. Οἱ πιστοὶ κρατοῦν βιβλία στὰ χέρια τους καὶ παρακολουθοῦν τὰ ψαλλόμενα μέλη. Ὡς παραλείψετε κάποιον, θὰ γίνῃ ἀντιληπτό, θὰ σκανδαλίσετε καὶ θὰ ἐπικριθεῖτε. Ὡς ἄλλωστε δέν θὰ κερδίσετε χρόνο. Μία φορὰ τὸν χρόνο ψάλλονται αὐτά. Κάθε παράλειψη προδίδει ἑλλειψη εὐλάβειας, καὶ ἀκόμη διάθεση περιφρονήσεως πρὸς τὴν προσευχή, ἐπειδὴ κάθε ἱερὴ Ἀκολουθία εἶναι μία προσευχή. Καὶ ἡ προσευχὴ πρέπει νὰ γίνῃ με φόβον Θεοῦ.

Κανονικὰ κάθε ἱερὴ Ἀκολουθία Νυμφίου διαρκεῖ 2 ὥρες. Ἡ Ἀκολουθία τῶν Ἀχράντων Παθῶν 4 ὥρες. Συμβουλευθεῖτε τὸ ἰσχυρὸν Ὁρολόγιον Πρόγραμμα τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως μας. Γιὰ τὴν τήρηση ἐπακριβῶς τοῦ ὡραρίου ἐνάρξεως καὶ λήξεως τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν τὴν εὐθύνη φέρουν οἱ Ἑφημέριοι τῶν Ἱερῶν Ναῶν, με τοὺς ὁποίους ὀφείλουν νὰ συνεννοοῦνται οἱ Ἱεροψάλτες.

6. Τὰ ἀναγνώσματα κατὰ τὶς ἱερές Ἀκολουθίες εἶναι πολλὰ καὶ πρέπει νὰ διαβάζονται με τρόπο ποὺ νὰ διευκολύνει τὴν κατανόησή τους. Τὰ ἱερὰ εὐαγγέλια, οἱ προφητεῖες, οἱ ψαλμοί, ὅλα διαβάζονται. Τόσο οἱ Ἱερεῖς ὅσο καὶ οἱ Ἱεροψάλτες, ἐπιβάλλεται νὰ προσέξουν πολὺ στὴν καλὴ καὶ κατ' ἐννοίαν ἀπόδοση τῶν ἱερῶν κειμένων. Ὅπου ὁ Ἱεροψάλτης δέν ἔχει τὴν δυνατότητα νὰ ἀναγνώσῃ σωστά, ὥς ἀφήσῃ τὸ ἔργο αὐτὸ σὲ ἄλλο ἐνορίτη ποὺ μπορεῖ νὰ τὸ ἐπιτελέσῃ ὀρθά.

Διευκολύνει τὴν τέλεση τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν νὰ ὑπάρχει τακτικὸς Ἀναγνώστης, με σωστὴ ἄρθρωση λόγου καὶ ἀνάγνωση. Ὑπάρχουν στὶς Ἑνορίες μας Χριστιανοί, ποὺ ἔχουν προϋποθέσεις γι' αὐτὴ τὴν διακονία. Βοηθήσατέ τους νὰ καταρτισθοῦν καὶ ἐνθαρρύνάτε τους νὰ ἀναλάβουν τὴν ὑπεύθυνη αὐτὴ διακονία.

7. Οἱ κ. κ. Ἐκκλησιαστικοὶ Ἐπίτροποι καλοῦνται νὰ συμβουλευθοῦν τὸν Ἱερέα τους γιὰ κάθε λεπτομέρεια, ποὺ ἔχει σχέση με τὴν τήρηση τῆς τάξεως μέσα στὸν ἱερὸ Ναό. Πολλὰ ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὴν ἑγκαιρὴ ἐπέμβασή τους καὶ κυρίως ἀπὸ τὴν ἑγκαιρὴ πρόβλεψη.

Τὸ καθήκον τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ἐπιτρόπων εἶναι, νὰ κατευθύνουν τοὺς ἐκκλησιαζομένους με εὐγένεια πρὸς τίς θέσεις τους, νὰ προλαμβάνουν κάθε ἀταξία, νὰ ἐπιβλέπουν τὰ παιδιὰ καὶ νὰ ἐπιλαμβάνονται τῆς ἀντιμετωπίσεως

κάθε ζητήματος, πού δημιουργείται ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ κατὰ τὴν διάρκεια, πού τελοῦνται οἱ ἱερὲς Ἀκολουθίες. Μὲ καλὸ τρόπο, χωρὶς φωνές, χωρὶς θυμους καὶ ἔριδες, νὰ προσφέρουν τὶς καλὲς ὑπηρεσίες τους στὴν εὐταξία τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ.

8. Οἱ Ἱερεῖς ὀφείλτε νὰ κινεῖσθε ἱεροπρεπῶς ἐντὸς τοῦ Ναοῦ κατὰ τὴν διάρκεια πού τελοῦνται οἱ ἱερὲς Ἀκολουθίες. Δὲν πρέπει π. χ. νὰ βγαίνετε ἀπὸ τὸ ἅγιο Βῆμα, ντυμένοι μάλιστα μὲ τὰ ἱερὰ ἄμφια, καὶ νὰ διασχίζετε τὸν ναό, νὰ μεταβαίνετε στὸ παγκάρι, νὰ δίνετε ὁδηγίες ἢ νὰ διορθώνετε ἀταξίες. Αὐτὸ ἀπαγορεύεται ἀπολύτως. Ὅ,τι θέλετε νὰ πεῖτε στοὺς Ἱεροψάλτες, στοὺς Ἐπιτρόπους καὶ στοὺς Νεωκόρους φροντίσατε νὰ τὸ πεῖτε πρὶν ἀπὸ τὴν ἑναρξὴ τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν. Συνεννοηθεῖτε ἐγκαίρως, ὥστε νὰ ἀποφεύγονται ἄσκοπες κινήσεις, φωνασκίες καὶ παρατηρήσεις κατὰ τὴν διάρκεια τῆς ἱερᾶς Ἀκολουθίας.

9. Ἡ ἐξασφάλιση περισσοτέρων καθισμάτων γιὰ τὶς ἡμέρες αὐτὲς εἶναι εὐλόγος. Ἡ ὀρθοστασία εἶναι γιὰ ὅλους σκληρὴ δοκιμασία.

10. Ἡ τάξη τῶν Ἀρχιερατικῶν χοροστασιῶν στὶς τελούμενες ἱερὲς Ἀκολουθίες αὐτῆς τῆς ἑβδομάδας, παρατίθεται σὲ Παράρτημα τῆς λειτουργικῆς φυλλάδας τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος, πού καταρτίσθηκε ἀπὸ τὸν Πρωτοπρεσβύτερο κ. Κωνσταντῖνο Παπαγιάννη στὴν ἔκδοση τῆς «Ἀποστολικῆς Διακονίας», γιὰ νὰ λάβετε γνώση καὶ νὰ ἐνημερώσετε καὶ τοὺς Ἱεροψάλτες.

11. Γιὰ τὴν διευκόλυνση τῶν πιστῶν νὰ συμμετάσχουν στὴν θεία λατρεία ἡ Ἱερὰ Μητρόπολη ἐκδίδει Πρόγραμμα τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν. Τοῦτο θὰ διανεμηθεῖ ἀπὸ τὸ παγκάρι τὴν Ε΄ Κυριακὴ τῶν Νηστειῶν. Αὐτονόητο βέβαια εἶναι, ὅτι πρέπει νὰ τηρεῖται μὲ ἀκρίβεια ἡ ἀναγραφόμενη ὥρα ἐναρξέως καὶ λήξεως τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν.

12. Γιὰ τὴν πνευματικὴ καλλιέργεια τῶν πιστῶν ἡ Ἱερὰ Μητρόπολη θὰ ἐκδώσει α) τὸ βιβλίο μας «καταγγέλλων τὸ μαρτύριον τοῦ Θεοῦ» πού περιέχει σχόλια στὶς ἱερὲς Ἀκολουθίες τῆς Ἀγίας καὶ Μεγάλης Ἑβδομάδος, ἀντίτυπα τοῦ ὁποῖου θὰ σᾶς ἀποσταλοῦν προσεχῶς β) τὸ «Πασχάλιο Μήνυμά μας», πού θὰ διανεμηθεῖ τὴν Κυριακὴ τοῦ Πάσχα καὶ ἀναφέρεται στὴν ἐμπειρία τῆς ἀναστάσεως.



Β'. ΕΙΔΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ

1. Ἀκολουθίες Νυμφίου

Εἰσερχόμαστε στὴν ἐπισήμανση εἰδικῶν θεμάτων τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν αὐτῆς τῆς ἐβδομάδας.

α'. Στό «Ἐπακοῦσαι σου Κύριος...» ποὺ ἀπαγγέλλεται ἀπὸ τὸν Ἀναγνώστη ἀργῶς καὶ ἐμμελῶς -δηλαδὴ ὅπως ὁ Ἀπόστολος- ὁ Ἱερέας μὲ μῶβ ἢ μαῦρο ἐπιτραχήλιο καὶ φαιλόνιο θυμιάζει μὲ τό «κατζίον» τὴν ἁγία Τράπεζα, τὶς εἰκόνες τοῦ Τέμπλου καὶ τὸν λαό. Προπορεύονται αὐτοῦ δύο παιδιὰ μὲ λαμπάδες, ποὺ πρέπει νὰ γνωρίζουν καλὰ τὴν διαδρομὴ ποὺ θὰ ἀκολουθήσουν μέσα στὸν Ναό, ὥστε νὰ μὴν δημιουργεῖται σύγχυση. Ὁ Ἱερέας πρέπει νὰ τὰ διδάξει πῶς καὶ ποῦ θὰ σταθοῦν.

Τὸ θυμιάτισμα μὲ τό «κατζίον» θέλει τέχνη. Γιὰ νὰ τὸ ἐπιτύχετε, πρέπει νὰ ἐξασκηθεῖτε. Ὁ Ἱερέας κινεῖ ρυθμικὰ καὶ ἤρεμα τό «κατζίον» κάνοντας τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ, ὥστε νὰ ἀκούγεται ὁ ἦχος τῶν κωδωνίσκων χωρὶς νὰ ἐνοχλεῖ.

β'. Τὸ ἐσπέρας τῆς Κυριακῆς τῶν Βαΐων γίνεται ἡ λιτανεία τῆς ἱερᾶς εἰκόνας τοῦ Νυμφίου, ὡς ἐξῆς: Στὴν εἰκόνα τοποθετοῦνται ἐγκαίρως πρὸ τῆς ἱερᾶς Ἀκολουθίας 3 κεριά. Αὐτὰ ἀνάβονται πρὸ τῆς λιτανείας. Μόλις ὁ Ἱεροφάντης ἀρχίσει νὰ ψάλλει τό «Ἰδού, ὁ Νυμφίος ἔρχεται...» ὁ Ἱερέας, φορώντας φαιλόνιο, ἀφοῦ προηγουμένως θυμιάσει τὴν ἱερὰ εἰκόνα ἢ ὁποῖα εὑρίσκεται στὴν ἁγία Τράπεζα, τὴν ἀναλαμβάνει στὰ χέρια του, τὴν ἐπιδεικνύει πρὸς τὸν λαό, καὶ προπορευομένων λαμπαδούχων, ἐξαπτερύγων καὶ τοῦ θυμιατοῦ, ἀρχίζει νὰ τὴν λιτανεύει κινούμενος ἀπὸ τὸ κέντρο τῆς ἁγίας Τραπεζῆς, πρὸς τὰ δεξιὰ καὶ γύρω ἀπὸ αὐτή, κατευθύνεται πρὸς τὴν βορεινὴ θύρα τοῦ ἱεροῦ Βήματος καὶ ἐξερχόμενος διασχίζει λιτανευτικὰ καὶ ἀργὰ ὅλο τὸν ἱερὸ Ναὸ τὸ δεξιὸ καὶ ἀριστερὸ κλίτος. Πρὸς διευκόλυνση τῆς πορείας τῆς λιτανείας πρέπει νὰ διδάξετε εἴτε τὰ παιδιὰ εἴτε ἓνα Ἐκκλησιαστικὸ Ἐπίτροπο, ὁ ὁποῖος πρέπει νὰ προπορεύεται. Οἱ λοιποὶ Ἐφημέριοι ποὺ εἶναι παρόντες στὴν ἱερὰ Ἀκολουθία, ἀκολουθοῦν τὴν λιτανεία φοροῦντες τὰ ἄμφια, ἄσκεπεις, κρατοῦντες ἀναμμένη λαμπάδα. Ὁ Ἱερέας μὲ τὴν εἰκόνα περιέρχεται τὸν Ναὸ καὶ ὅταν φθάσει στὸν Σολέα τὴν ἀποθέτει στὸ εὐπρεπισμένο δισκέλιο ποὺ ἔχει ἐν τῷ μεταξὺ τοποθετηθεῖ ἐκεῖ. Τὴν θυμιάζει, καὶ ἀφοῦ κάνει 3 μετάνοιες, τὴν προσκυνεῖ, καὶ ἀποχωρεῖ στὸ ἅγιο Βῆμα.

Τὸ προσκύνημα τῆς εἰκόνας τοῦ Νυμφίου ἀπὸ τοὺς πιστοὺς θὰ γίνῃ μετὰ τὸ τέλος τῆς ἱερᾶς Ἀκολουθίας. Ἐντεταλμένοι ἐνορίτες θὰ πρέπει νὰ φυ-

λάσσουν τὶς εἰσόδους τοῦ Σολέα ἐμποδίζοντας τοὺς πιστοὺς νὰ δημιουργήσουν ἀταξία καὶ ἀκαταστασία. Ὑποχρεοῦμαστε νὰ καταρτίσουμε τοὺς πιστοὺς νὰ ἀποκτήσουν λειτουργικὴ ἀγωγή καὶ «πῶς δεῖ ἐν οἴκῳ Θεοῦ ἀναστρέφεσθαι, ἥτις ἐστὶν ἐκκλησία Θεοῦ ζῶντος» (πρὸς Τιμόθεον Α' γ' 15).

Οἱ πιστοὶ πρέπει νὰ μάθουν, ὅτι προηγεῖται ἡ λατρεία τοῦ Θεοῦ, ἡ κοινὴ προσευχή, ποὺ δὲν πρέπει νὰ ἐνοχλεῖται ἐξ οὐδενὸς καὶ ἔπεται ἡ προσκύνηση τῶν εἰκόνων.

Μετὰ τὴν ἱερὰ Ἀκολουθία, τὸ βράδυ τῆς Κυριακῆς τῶν Βαΐων, τὸ προσκυνητὰρι μὲ τὴν εἰκόνα τοῦ Νυμφίου πρέπει νὰ τοποθετηθεῖ στὴν οἰκεία θέση στὴν εἴσοδο τοῦ κυρίως Ναοῦ, ὥστε νὰ προσκυνοῦν οἱ πιστοὶ προσερχόμενοι στὶς ἱερὲς Ἀκολουθίες τὶς ἐπόμενες ἡμέρες, χωρὶς νὰ ἐνοχλοῦν.

Στοὺς ἱεροὺς Ναοὺς ποὺ θὰ χοροστατήσουμε σὲ ἱερὰ Ἀκολουθία Νυμφίου, τὸ προσκυνητὰρι μὲ τὴν εἰκόνα πρέπει νὰ εὐρίσκεται στὸν Σολέα γιὰ νὰ προσκυνήσουμε στό «Αἰνεῖτε...».

γ'. Τὸ ἱερὸ Εὐαγγέλιο τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν τῶν Ὁρθρῶν διαβάζεται ἀπὸ τὴν Ὡραία Πύλη εὐκρινῶς καὶ μὲ ἔννοια. Ἀπαγορεύουμε τὴν ψαλτὴ ἀπόδοση τοῦ εὐαγγελικοῦ ἀναγνώσματος, διαρκούσης τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδας. Ψάλλονται τὸ 12ο Εὐαγγέλιο τῆς Ἀκολουθίας τῶν Ἀχράντων Παθῶν τὴν Μεγάλῃ Πέμπτῃ, τὸ τέλος τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Ἑσπερινοῦ τῆς Ἀποκαθηλώσεως τὴν Μεγάλῃ Παρασκευῇ, γιὰ νὰ δοθεῖ ἀρκετὸς χρόνος στὴν Ἀποκαθήλωση τοῦ Ἑσταυρωμένου καὶ τὸ Εὐαγγέλιο τῆς θείας Λειτουργίας τοῦ Μεγάλου Σαββάτου. Ὁ Ἱερέας ἀναγινώσκοντας μὲ κατάνυξη τὸ ἱερὸ Εὐαγγέλιο φέρει ἐπιτραχήλιο καὶ φαιλόνιο. Ὁ Διάκονος, κατὰ μὲν τὶς ἱερὲς Ἀκολουθίες τοῦ Νυμφίου στέκεται δεξιὰ τοῦ Ἱερέα ποὺ ἀπαγγέλλει ἀπὸ τὴν Ὡραία Πύλη τὸ ἱερὸ Εὐαγγέλιο, κατὰ δὲ τὶς Προηγιασμένες ἀπαγγέλλει αὐτὸς τὸ ἱερὸ Εὐαγγέλιο ἀπὸ τὸν Ἀμβωνα.

δ'. Στὴν Θ' ὥδῃ τοῦ Κανόνος ὁ Ἱερέας ἢ ὁ Διάκονος, θυμιάζει κανονικὰ μὲ τὸ σύνηθες θυμιατό.

ε'. Στό «Αἰνεῖτε...» τῶν Αἰνῶν, ὅπου χοροστατεῖ Ἀρχιερέας, κατέρχεται ἀπὸ τὸν Ἀρχιερατικὸν θρόνον καὶ προσκυνεῖ τὴν εἰκόνα τοῦ Νυμφίου ἢ ὁποία εὐρίσκεται στὸν Σολέα. Πρὸς τοῦτο ἐγκαίρως, καὶ ἐνῶ ψάλλεται τό «Πᾶσα πνοή...», ἐξέρχεται ἀπὸ τὸ ἅγιο Βῆμα ὁ Ἀρχιδιάκονος μὲ τρικέρι καὶ ὁ β' διάκονος μὲ δικέρι καὶ στέκονται δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τοῦ ἀρχιερατικοῦ θρόνου. Τὸ αὐτὸ πράττουν καὶ ὅλοι οἱ συμμετέχοντες στὴν ἱερὰ Ἀκολουθία Πρεσβύτεροι ποιήσαντες σχῆμα. Μόλις ὁ Πρωτοψάλτης τελειώσει τό «Πᾶσα πνοή ...» ἀρχίζει ὁ Λαμπαδάριος τό «Αἰνεῖτε...» σὲ ἀργὸ μέλος Ἰακώβου τοῦ Πρω-

τοψάλτου. Τότε ὁ Ἀρχιερέας κατέρχεται ἀργὰ ἀπὸ τὸν θρόνο καὶ προπορευομένων τῶν Διακόνων κατευθύνεται πρὸς τὴν εἰκόνα τοῦ Νυμφίου καὶ προσκυνεῖ αὐτὴν κάνοντας τρεῖς μετάνοιες. Τελειώνοντας τὴν προσκύνηση, λαμβάνει τὸ τρικέρι καὶ ἀρχίζει νὰ εὐλογεῖ τὸν λαό, τοῦ δεξιοῦ Ἱεροψάλτου ψάλλοντος ἥπια τό «*Εἰς πολλά ἔτη*». Ἐπιστρέφει στὸν θρόνο σχεδὸν ταυτόχρονα μὲ τὸ τέλος τοῦ «*Αἰνεῖτε...*». Τότε οἱ Ἱερεῖς ποιήσαντες σχῆμα, μεταβαίνουν πρὸ τῆς Εἰκόνας, κάνουν 3 μετάνοιες, προσκυνοῦν ἀνὰ δύο, κάνουν ἄλλες 3 μετάνοιες καὶ ἀφοῦ ἔρθουν πρὸ τοῦ θρόνου ποιοῦν σχῆμα καὶ ἀπέρχονται στὸ ἅγιο Βῆμα.

στ'. Τὰ τέσσερα τροπάρια τῶν Αἰνῶν, ψάλλονται ὅλα χωρὶς περικοπές, ὡς ὀρίζει τὸ «*Τυπικόν*» Ὅπου πρέπει νὰ ψαλοῦν δύο φορές, νὰ ψαλοῦν, ὡς προελέχθη.

ζ'. Τὸ κήρυγμα γίνεται συνήθως μετὰ τὰ «*Πληρωτικά*» καὶ πρὶν ἀπὸ τὰ «*Ἀπόστιχα*». Εὐνόητον, ὅτι τὸ κήρυγμα τῶν ἡμερῶν αὐτῶν πρέπει νὰ εἶναι ὀλιγόλεπτο, σὲ τόνο ἥπιο, χωρὶς ρητορισμοὺς καὶ ἔντονες φωνές, ἐποικοδομητικό, ἐπίκαιρο καὶ κατανυκτικό. Χρειάζεται ἔμπνευση, βίωμα, θεολογικὴ κατάρτιση, προσευχὴ καὶ προετοιμασία.

2. Προηγιασμένες

Τὸ πρωῒ τῆς Μεγάλης Δευτέρας, Μεγάλης Τρίτης καὶ Μεγάλης Τετάρτης τελοῦνται Προηγιασμένες. Κατ' αὐτὰς καλὸ εἶναι νὰ προτρέψετε μὲ ἀνακοινώσεις νὰ κοινωνήσουν τὰ μικρὰ παιδιὰ, οἱ ἀσθενεῖς καὶ οἱ ἡλικιωμένοι. Πρὸς τοῦτο πρέπει νὰ γίνῃ σχετικὴ ἐνημέρωση τῶν πιστῶν ἐγκαίρως.

3. Μεγάλη Τετάρτη

α'. Τὸ ἅγιο Εὐχέλαιο τελεῖται κανονικὰ τὸ ἀπόγευμα τῆς Μεγάλης Τετάρτης τὴν ὠρισμένη ὥρα, ἀπὸ ἓνα ἢ περισσότερους Ἱερεῖς, ἂν ὑπάρχουν.

β'. Ἡ ἱερὴ Ἀκολουθία τοῦ Νιπτῆρος τὸ ἑσπέρας τῆς Μεγάλης Τετάρτης θὰ τελεσθεῖ κανονικὰ. Στό «*Ὅτε οἱ ἔνδοξοι Μαθηταί...*» λιτανεύεται ἡ εἰκόνα τοῦ Μυστικοῦ Δείπνου ἀπαράλλακτα, ὅπως ἡ εἰκόνα τοῦ Νυμφίου τὴν Κυριακὴ τῶν Βαΐων ἑσπέρας.

4. Μεγάλη Πέμπτη

α'. Τὸ πρωῒ τῆς Μεγάλης Πέμπτης τελεῖται ἡ θεία Λειτουργία τοῦ

Μεγάλου Βασιλείου με ἄμφια λαμπρά, ὄχι πένθιμα. Κατὰ προτίμηση κόκκινα. Στὶς Ἑνορίες μας τελοῦνται δύο θεῖες Λειτουργίες, κατὰ τὸ καθορισμένο πρόγραμμα.

Ἐπειδὴ τὴν ἡμέρα αὕτη, ὅπως καὶ αὕτη τοῦ Μεγάλου Σαββάτου, προσέρχονται ἄθροα οἱ πιστοὶ νὰ μεταλάβουν τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων, πρέπει νὰ ἐντείνουμε τὴν μέριμνά μας, ὥστε νὰ κατηχήσουμε σωστὰ τὸν λαὸ μας νὰ γνωρίσει τὴν οὐσία τοῦ Μυστηρίου αὐτοῦ καὶ νὰ συμμετέχει σὲ αὐτό «μετὰ φόβου Θεοῦ, πίστεως καὶ ἀγάπης».

β'. Ἡ Θεία Λειτουργία τελεῖται συνημμένως στὴν Ἀκολουθία τοῦ Ἑσπερινοῦ τῆς Μεγάλης Πέμπτης. Ἡ εἴσοδος γίνεται μετὰ τὸ ἱερὸ Εὐαγγέλιο.

γ'. Τὸ ἐκτενὲς εὐαγγελικὸ ἀνάγνωσμα διαβάζεται.

δ'. Ὅσοι Ἐφημέριοι θὰ ἐτοιμάσουν Ἅγιο Ἄρτο, γιὰ νὰ κρατηθεῖ στὸ Ἀρτοφόριο, πρέπει νὰ προσέξουν, ὥστε νὰ ὁλοκληρωθεῖ τὸ ἔργο τους με εὐλάβεια.

ε'. Στὴν Ἀκολουθία τῶν Ἀχράντων Παθῶν τὰ «Ἀντίφωνα» ψάλλονται σὲ γοργὸ ρυθμὸ, εἰρμολογικό. Τὰ εὐαγγελικὰ ἀναγνώσματα διαβάζονται ὅλα ἀπὸ τὴν Ὁραία Πύλη, πλὴν τοῦ τελευταίου ποὺ ψάλλεται. Μετὰ ἀπὸ κάθε Εὐαγγέλιο ὁ Ἱεροψάλτης λέγει· «Δόξα τῇ μακροθυμίᾳ Σου Κύριε, δόξα σοι». Μόνο μετὰ τὸ 12ο λέγει· «Δόξα Σοι Κύριε, δόξα Σοι».

στ'. Ἡ ἔξοδος τοῦ Ἑσταυρωμένου γίνεται ὡς ἑξῆς·

Ὁ Ἱερέας προετοιμάζει τὸν Ἑσταυρωμένο γιὰ τὴν λιτανεῖα ἀνάβοντας 3 κεριὰ ἐπάνω στὸ Σταυρό, ποὺ ἔχει μετακινηθεῖ προηγουμένως ἀπὸ τὴν μόνιμη θέση του, ἔχει ξεσκονισθεῖ καλὰ καὶ ἔχει τοποθετηθεῖ ὀρθίος στὸν τοῖχο μέσα στὸ ἱερὸ Βῆμα. Ὁ Ἱερέας, φέροντας ἐπιτραχήλιο καὶ φαιλόνιο, λαμβάνει τὸν Σταυρὸ μετὰ τὸ ε' Εὐαγγέλιο στὸ ιε' «Ἀντίφωνο» καὶ τὸν τοποθετεῖ μπροστὰ στὴν ἁγία Τραπεζα μετὰ μέτωπο πρὸς τὸν λαό. Καθὼς οἱ Ἱεροψάλτες ψάλλουν τὰ τροπάρια τοῦ οἰκείου «Ἀντιφώνου», ὁ Ἱερέας θυμιάζει τὸν Σταυρό, ποὺ στηρίζεται στὴν ἁγία Τράπεζα ἢ ὑποβαστάζεται ἀπὸ κάποιο πρόσωπο. Μετὰ τὸ θυμίαμα κάνει 3 μετάνοιες καὶ προσκυνεῖ τὸν Ἑσταυρωμένο. Ὅταν οἱ Ἱεροψάλτες τελειώσουν καὶ τὸ τελευταῖο τροπάριο τοῦ «Ἀντιφώνου» καὶ ἐπικρατεῖ ἀπόλυτη σιγή, ὁ Ἱερέας ἀφήνει λίγα δευτερόλεπτα σιωπῆς νὰ περάσουν καὶ ἀρχίζει σιγά-σιγὰ νὰ ἀπαγγέλλει τὸν α' στίχο τοῦ τροπαρίου «Σήμερον κρεμάται ἐπὶ ξύλου...» τρεῖς φορές κρατώντας χρονικὴ ἀπόσταση τῆς μιᾶς ἀπὸ τὴν ἄλλη. Καλὸ εἶναι νὰ συγχρονισθεῖ τὴν ὥρα αὕτη καὶ ἡ κρούση τῆς καμπάνας, ὥστε νὰ κτυπᾷ πένθιμα στὴν διάρκεια τῶν διακοπῶν τῆς φωνῆς τοῦ Ἱερέως καὶ σὲ ὅλη τὴν διάρκεια τῆς λιτανείας τοῦ Ἑσταυρωμένου μέσα στὸν

ἱερὸ Ναό. Λέγοντας ὁ Ἱερέας γιὰ τρίτη φορὰ τὰ «Σήμερον κρεμᾶται...» σηκώνει τὸν Σταυρό, στρέφεται πρὸς τὸν λαό καὶ τὸν ἐπιδεικνύει καὶ ἀρχίζει νὰ τὸν λιτανεύει, πηγαίνοντας δεξιὰ καὶ γύρω-γύρω ἀπὸ τὴν ἁγία Τράπεζα πρὸς τὴν βορεινὴ θύρα τοῦ ἁγίου Βήματος. Ἀπαγγέλλει ἀργά-ἀργά καὶ μὲ διακοπές, ὑπολογίζοντας νὰ ὀλοκληρώσει τὴν ἀπαγγελία, ὅταν θὰ ἔχει διασχίσει ὅλο τὸν Ναὸ καὶ θὰ ἔχει φθάσει στὸν Σολέα. Προηγούμενοι τοῦ Ἱερέως λαμπαδοῦχοι, τὰ ἑξαπτέρυγα καὶ τὸ θυμιατό. Ὅταν φθάσουν στὸν Σολέα, τοποθετεῖ τὸν Σταυρὸ στὴν ἐτοιμασμένη θέση καὶ καθὼς οἱ Ἱεροφάλτες ἐπαναλαμβάνουν ψαλτὰ τό «Σήμερον κρεμᾶται ἐπὶ ξύλου ...» θυμιάζει. Στό «Προσκυνοῦμέν Σου τὰ Πάθη Χριστέ» ὁ Ἱερέας κάνει σεμνοπρεπῶς 3 μετάνοιες καὶ προσκυνεῖ τὸν Ἑσταυρωμένο καὶ ἀποχωρεῖ μέσα στὸ ἅγιο Βῆμα.

ζ'. Ἡ προβλεπομένη δισκοφορία διεξάγεται μετὰ τὸ τέταρτο Εὐαγγέλιο.

η'. Ἡ προσκύνηση τοῦ Ἑσταυρωμένου ἀπὸ τοὺς πιστοὺς νὰ γίνῃ μετὰ τὸ τέλος τῆς ἱερᾶς Ἀκολουθίας. Πρὸς τοῦτο θὰ ἐπαναληφθεῖ καὶ ἐδῶ ὅ,τι προελέχθη γιὰ τὴν προσκύνηση τῆς εἰκόνας τοῦ Νυμφίου. Δηλαδὴ ἐντεταλμένοι ἐνορίτες θὰ κρατοῦν τὶς θύρες τοῦ Σολέα κλειστὲς καὶ δὲν θὰ ἐπιτρέπουν τὴν εἴσοδο σ' αὐτὸν γιὰ προσκύνηση. Ἔτσι θὰ ὑπάρξει τάξη καὶ ἡσυχία.

θ'. Τό στόλισμα τοῦ Ἐπιταφίου πρέπει νὰ γίνῃ ἀπὸ εὐσεβεῖς γυναῖκες τῆς Ἑνορίας.

Ἀποφύγετε τὶς δαπάνες γιὰ ἐξεζητημένους δαπανηροὺς στολισμούς. Οἱ συνθήκες τῆς οἰκονομικῆς κρίσεως δὲν ἐπιτρέπουν προκλητικὲς σπατάλες.

5. Μεγάλη Παρασκευὴ

α'. Ἡ ἱερὰ Ἀκολουθία τῶν Μεγάλων καὶ Βασιλικῶν Ὁρῶν ἀρχίζει στὶς 8.00 π. μ. Κάθε Ὁρὰ διαρκεῖ 0.30'. Οἱ Μεγάλες Ὁρὲς θὰ τελειώσουν στὶς 10.00 π. μ. Ταυτόχρονα θὰ ἀρχίσει ὁ Ἑσπερινὸς τοῦ Μεγάλου Σαββάτου ἢ τῆς Ἀποκαθλώσεως. Ὁ Ἑσπερινὸς διαρκεῖ δύο ὥρες καὶ θὰ τελειώσῃ στὶς 12 μ. Κατὰ τὸν Μέγα Ἑσπερινὸ ἡ ἁγία Τράπεζα καὶ οἱ Ἱερεῖς φοροῦν ἄμφια λαμπρά, ὅχι πένθιμα. Ἡ Ἐκκλησία δὲν πενθεῖ πλέον. Ὁ Κύριος, μετὰ τό «Τετέλεσται», εἶναι πλέον Νικητής. Εἶναι ὁ «Βασιλεὺς τῆς δόξης».

β'. Τὴν Μεγάλη Παρασκευὴ εἴθισται κατὰ τὴν Ἀποκαθήλωση, ἡ ὁμιλία νὰ ἐκφωνεῖται εὐθὺς μετὰ τὰ ἀναγνώσματα τοῦ Ἑσπερινοῦ καὶ πρὸ τοῦ Ἀποστόλου. Πρόκειται γιὰ ὁμιλία, ἡ ὁποία ἐνέχει μὲν ἀρκετὸ συναισθηματικὸ στοιχεῖο, ὅμως προσφέρει καὶ στερεὰ διδασχὴ στοὺς ἀκούοντες. Τό κήρυγμα λοιπὸν τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς πέραν τοῦ λυρισμοῦ, ἀπαιτεῖ συγκεκριμένες θέσεις,

καὶ μικρὴ διάρκεια. Φροντίστε ὅσοι προτίθεσθε νὰ μιλήσετε, νὰ προετοιμασθεῖτε καλά.

γ'. Ἡ δυσκοφορία στὴν ἱερὰ Ἀκολουθία τῆς Ἀποκαθελώσεως διεξάγεται λεγομένων τῆς Ἐκτενοῦς καὶ τῶν Πληρωτικῶν. Ὁ Ἱερέας κάνει τὴν σχετικὴ ἀνακοίνωση καὶ οἱ ἐντεταλμένοι συνεργάτες εἶναι ἔτοιμοι, χωρὶς καθυστέρηση, νὰ ὁλοκληρώσουν τὸ ἔργο τους πρὸ τῆς λιτανείας τοῦ Ἐπιταφίου.

δ'. Ἡ Ἀκολουθία τοῦ Ἐπιταφίου Θρήνου τὸ ἑσπέρας τελεῖται στοὺς Ναοὺς μὲ τὰ φῶτα ὅλα ἀναμμένα καὶ ἅμφια λαμπρά. Ὁ Ἱερέας καὶ ὁ Διάκονος ἐνδύονται στὸν Κανόνα ἅπασα τὴν ἱερατικὴ στολή. Ὅταν ψάλλονται τὰ Ἐγκώμια, ὁ Ἱερέας εὐρίσκεται πρὸ τοῦ Ἐπιταφίου. Στὴν ἀρχὴ κάθε στάσεως, ὁ Ἀρχιερέας ἢ ὁ Ἱερέας θυμιάζει τὸν Ἐπιτάφιο καὶ τὸν λαό, καὶ στό «Ἐρραν τὸν Τάφον» ραντίζει τὸν Ἐπιτάφιο μὲ ἀρώματα καὶ ἄνθη καὶ ὅλο τὸν λαὸ περιερχόμενος τὸν ἱερὸ Ναό.

ε'. Μετὰ τὴν περιφορὰ τοῦ Ἐπιταφίου καὶ τὴν ἐναπόθεση του στὴν ἁγία Τραπεζα, τοποθετεῖται στὸ Κουβούκλιο τὸ ἱερὸ Εὐαγγέλιο, ὥστε αὐτὸ νὰ προσκυνεῖ ὁ λαός, ποὺ συνεχίζει νὰ προσέρχεται γιὰ προσκύνηση τοῦ Ἐπιταφίου.

6. Μέγα Σάββατον

α'. Κατ' αὐτὸ ἐπίσης τελοῦνται δύο θεῖες Λειτουργίες στὶς Ἐνορίες μας γιὰ τὴν ἐξυπηρέτηση τῶν πιστῶν, ὅπως καὶ τὴν Μεγάλῃ Πέμπτῃ κατὰ τὸ ἰσχύον Πρόγραμμα.

β'. Κατὰ τὸ «Ἀνάστα ὁ Θεός» κρούονται χαρμόсуна οἱ κώδωνες τοῦ Ναοῦ καὶ σκορπίζονται κατὰ τὴν τάξιν τὰ βαῖα.

ΠΑΣΑ ΑΛΛΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΔΙΑΦΥΛΑΞΗ ΤΗΣ ΙΕΡΟΤΗΤΟΣ ΤΗΣ ΘΕΙΑΣ ΛΑΤΡΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΜΥΣΤΗΡΙΟΥ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ.

Οἱ ἐνέργειες πρὸς ἐντυπωσιασμὸ εἶναι ἀπαράδεκτες καὶ ἀπόβλητες.

7. Τελετὴ, Ὁρθρος καὶ θεία Λειτουργία τῆς Ἀναστάσεως

α'. Στὶς 11 μ.μ. θὰ κρούσουν οἱ κώδωνες τῶν ἱερῶν Ναῶν χαρμόсуна καὶ ὁ Ἱερέας θὰ ἐκφωνήσῃ «Εὐλογητὸς ὁ Θεός...» γιὰ νὰ ἀρχίσῃ ἡ Ἀκολουθία τοῦ Μεσονυκτικοῦ μὲ τὰ φῶτα σβησμένα. Στὶς 11.30' μ. μ. ἀρχίζουν οἱ Ἱεροψάλτες νὰ ψάλλουν μέσα στὸ Ἱερό τό «Ἰδού σκοτία καὶ πρωΐ...». Στὶς 11.40 μ. μ. ὁ Ἱερέας θὰ ψάλλῃ τό «Δεῦτε λάβετε φῶς...» ποὺ ἐπαναλαμβάνουν καὶ

οί Χοροὶ τῶν Ἱεροψαλτῶν. Ὁ Ἱερέας ἀπὸ τῆς Ὡραίας Πύλης προσφέρει μὲ τὴν λαμπάδα τοῦ τὸ φῶς στοὺς πιστοὺς γιὰ νὰ ανάψουν τὶς δικές τους. Τὸ ἅγιο φῶς ὁ Ἱερέας τὸ λαμβάνει ἀπὸ τὴν ἀκοίμητη κανδήλα ποὺ καίει πίσω ἀπὸ τὴν ἁγία Τράπεζα. Στὰ 20 λεπτὰ ποὺ μεσολαβοῦν μέχρι τῆς 12ης μεσονυκτίου, ὁ Ἱερέας ἐπὶ κεφαλῆς πομπῆς κατευθύνεται πρὸς τὴν ἐξέδρα, ποὺ εἶναι στημένη στό προαύλιο τοῦ Ναοῦ. Προπορεύονται λαμπαδοῦχοι, ἐξαπτέρυγα, τὸ λάβαρο καὶ ἡ εἰκόνα τῆς Ἀναστάσεως, κ.λπ. Στὴν ἐξέδρα διαβάζεται τὸ Εὐαγγέλιο καὶ τὸ Ἀναστάσιμο μήνυμά μας καὶ στὶς 12 ἀκριβῶς ὁ Ἱερέας ἀπαγγέλλει τὸ «Δόξα τῇ ἁγίᾳ καὶ ὁμοουσίῳ...» καὶ ψάλλει τὸ «Χριστὸς Ἀνέστη...».

β'. Ὁ δίσκος περιάγεται ἀπὸ τοὺς συνεργάτες τῆς Ἑνορίας ἐγκαίρως, κατὰ τὴν η' καὶ θ' ὥδῃ τοῦ Κανόνος, πρὸ τοῦ «Ἴδου σκοτία καὶ πρωΐ...»

γ'. Ἀπὸ τὴν Μεγάλη Παρασκευὴ νὰ ὑποδείξετε στοὺς πιστοὺς νὰ παραμείνουν στὴν ἀναστάσιμη θεία Λειτουργία.

δ'. Συνεννοηθῆτε μὲ τοὺς Ἱεροψάλτες σας γιὰ τὴν τήρηση τῶν κατωτέρω· 12 Μεσονυκτίου· Ἀκολουθία Ἀνάστασεως.

12-12.45' πρωϊνὴ· Ὁ Ὅρθρος. Ὁ Κανόνας ἀρχίζει νὰ ψάλλεται ἤδη ἀπὸ τὴν ἐξέδρα καὶ καθὼς ἡ πομπὴ ἐπιστρέφει στὸν Ἱερὸ Ναό.

12.45 - 2.00 πρωϊνὴ· Ἡ Θεία Λειτουργία.

ε'. Τὸν Κατηχητικὸ Λόγο τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου θὰ ἀναγνώσεται στοὺς στὸ τέλος τοῦ Ὅρθρου, πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς θείας Λειτουργίας.

8. Ἡ Ἀγάπη

Τὴν Κυριακὴ τοῦ Πάσχα στὶς 10.00 π. μ. θὰ τελεσθεῖ στὸν Μητροπολιτικὸ ἱερὸ Ναὸ τοῦ Ἀγίου Νικολάου Καισαριανῆς ὁ Ἑσπερινὸς τῆς Ἀγάπης. Θὰ συμμετάσχετε ὅλοι, Πρεσβύτεροι καὶ Διάκονοι. Πρὸς τοῦτο θὰ ἀφιχθεῖτε μέχρι τὶς 9.30 π. μ. στὸν Μητροπολιτικὸ Ἱερὸ Ναὸ γιὰ νὰ ἐνδυθεῖτε.

Στοὺς ἐνοριακοὺς Ναοὺς ὁ Ἑσπερινὸς τῆς Ἀγάπης θὰ γίνῃ τὸ ἀπόγευμα τὴν ὠρισμένη ὥρα.

9. Τὸ Πασχαλινὸ Μήνυμά μας

Συνημμένως ἀποστέλλουμε καὶ τὸ Πασχάλιο Μήνυμα γιὰ νὰ τὸ ἀναγνώσετε στὴν τελετὴ τῆς ἀναστάσεως ἀπὸ τὴν ἐξέδρα.

Ἀγαπητοί μου Ἀδελφοί

Ὁ Σταυρὸς καὶ ἡ ἀνάστασις τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀποτελοῦν τὸ περιεχόμενο τῆς μαρτυρίας μας, τοῦ κηρύγματός μας, τῆς ζωῆς μας.

Μὲ τὸν σταυρικὸ θάνατο δοξάσθηκε ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός καὶ κατὰ τὸν ἀπόστολο Πέτρο «Χριστὸς ἔπαθεν ὑπὲρ ὑμῶν, ὑμῖν ὑπολιμπάνων ὑπογραμμὸν ἵνα ἐπακολουθήσητε τοῖς ἵχνεσιν αὐτοῦ» (Α΄ Πέτρου β΄ 21).

Εὐχόμαι ὅλοι μας νὰ ἀναδεικνυόμαστε μιμητὲς καὶ μάρτυρες τῶν παθημάτων Του γιὰ νὰ ἀξιωθοῦμε νὰ γίνουμε καὶ κοινωνοὶ τῆς δόξας Του.

Σὲ σὰς προσωπικῶς καὶ στὶς οἰκογένειές σας εὐχόμαι νὰ ἔχετε τὴν εὐλογία τοῦ ἀναστάντος Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Καλὴ Ἀνάστασις καὶ Χρόνια Πολλά.

Μετὰ πατρικῶν εὐχῶν καὶ ἀγάπης.

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

Ἰωάννης, Βλ. Θεοδωρῆ

† Ὁ Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμητοῦ Δανιήλ.

